

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA 's-GRAVENHAGE

**Directoraat-generaal Natuur
& Regio**

Directie Regio en Ruimtelijke
Economie

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/ez

Datum 21 december 2012
Betreft Ontpoldering Hedwigepolder

Ons kenmerk

DGNR-RRE / 12382555

Bijlage(n)

4

Geachte voorzitter,

Hierbij informeer ik u over de maatregelen met betrekking tot de ontpoldering van de Hedwigepolder, als onderdeel van het Natuurpakket Westerschelde, waarvan al een aantal projecten in ontwikkeling is. Daarbij voldoe ik tevens aan de verzoeken van de vaste commissie voor Economische Zaken van 5 december jongstleden.

De afgelopen jaren zijn er diverse alternatieven voor ontpoldering van de Hedwigepolder onderzocht en besproken. In de aanloop naar het regeerakkoord zijn deze alternatieven zorgvuldig gewogen op kosten en effecten. Er moest naar alle betrokken partijen duidelijkheid komen over de bestemming van de Hedwigepolder. In het regeerakkoord is daarom de volgende passage opgenomen: *'Alle alternatieven voor natuurcompensatie rond de verdieping van de Westerschelde zijn zorgvuldig gewogen op kosten en effecten. Op grond daarvan besluiten we de volledige ontpoldering van de Hedwigepolder zo spoedig mogelijk ter hand te nemen'*.

Uitvoering

Ik ben met de provincie Zeeland in contact getreden over haar betrokkenheid bij de uitvoering van de volledige ontpoldering. In het convenant tussen het rijk en Zeeland (januari 2006) was reeds vastgelegd dat de provincie de voorbereiding, uitvoering en regie van de in het Verdrag met het Vlaams Gewest afgesproken 600 ha van het natuurherstelprogramma op zich zal nemen, inclusief de ontpoldering van de Hedwigepolder. Deze afspraken zijn nu herbevestigd. De formele besluitvorming over het Nederlandse deel van de grensoverschrijdende projecten van het natuurpakket, namelijk 'Uitbreiding Zwin' en 'Ontpoldering Hedwigepolder' wordt door Zeeland voorbereid en loopt via de rijkscoördinatie-regeling. Het rijk neemt de formele besluiten en blijft eindverantwoordelijk. Provincie en rijk zullen in gezamenlijkheid zorgen

voor een strakke regie op de uitvoering. Op 18 december is er reeds een ambtelijke startbijeenkomst geweest om stappen te nemen om bovengenoemd besluit inzake de Hedwigepolder uit te voeren. Hierbij waren ook Vlaamse deskundigen aanwezig.

Planning

De planning is erop gericht om zo spoedig mogelijk te komen tot uitvoering van het kabinetsbesluit. Hiertoe moet een aantal plannen worden geactualiseerd en gereactiveerd. Het betreft het rijksinpassingsplan, inclusief de daarbij behorende documenten, zoals een MER, een kosteneffectiviteitsanalyse (KEA), een projectplan en een inrichtingsplan. Daarnaast, en zo mogelijk parallel, zullen de noodzakelijke vergunningen worden aangevraagd (uitvoeringsbesluiten). Er zijn onder meer vergunningen/ontheffingen nodig op basis van de Natuurbeschermingswet, de Waterwet, de Wet Algemene Bepalingen Omgeving (WABO) en de Ontgrondingenwet.

Om tot uitvoering te kunnen overgaan, zullen de benodigde gronden worden verworven en pachtvrij worden gemaakt. Indien minnelijke verwerving van de grond van de Hedwigepolder niet lukt, moet de onteigeningsprocedure op grond van de Onteigeningswet worden doorlopen. Een vastgesteld rijksinpassingsplan geldt op grond van de Nederlandse Onteigeningswet als titel voor onteigening, zodat een begin kan worden gemaakt met het formele deel van de onteigeningsprocedure omstreeks januari 2014, wanneer het rijksinpassingsplan is vastgesteld.

Met een vastgesteld rijksinpassingsplan, verworven gronden en uitvoeringsvergunningen komt de weg vrij voor de daadwerkelijke uitvoering. Zoals is vastgelegd zal vervolgens het Vlaams Gewest de realisatie ter hand nemen, uiteraard conform het vastgestelde plan en volgens de Nederlandse wet- en regelgeving. Voor een gedetailleerde planning (stroomschema) verwijs ik naar de bijlage. Samengevat zijn de mijlpalen in de planning:

- a. tot augustus 2013 zullen de noodzakelijke plannen, procedures, besluiten etc. in rij en gelid worden gezet;
- b. vaststelling van het rijksinpassingsplan met uitvoeringsbesluiten: januari 2014;
- c. afronding onteigeningsprocedure: april 2016;
- d. start van de uitvoering: mei 2016;
- e. afronding van de uitvoering: augustus 2019.

Mocht onteigening niet nodig zijn dan kan de uitvoering eerder starten. In de planning is rekening gehouden met reële risico's, waaronder bezwaar- en beroepsprocedures.

Ingebrekestelling Europese Commissie

De Europese Commissie geeft in haar "met redenen omkleed advies" (van 24 oktober 2012) aan dat zij het maatregelenpakket het minimum acht om de achteruitgang te stoppen en een begin te maken met het herstel van de estuariene natuur in de Westerschelde. Nederland treft met het ontpolderen van de Hedwigepolder, in combinatie met al eerder vastgestelde maatregelen, de nodige, en door de Europese Commissie geaccepteerde, passende maatregelen om aan zijn verplichtingen uit hoofde van artikel 6, tweede lid, van de Habitatrichtlijn te voldoen ten aanzien van de Westerschelde. Ik verwacht dat de Commissie door de uitvoering van het oorspronkelijke pakket van maatregelen de stap naar het Europese Hof niet zal maken. In de bijlage treft u de brief aan die ik heb geschreven aan de Europese Commissie.

Geschillenbeslechtsingsprocedure

Op 22 mei 2012 heeft het Vlaams Gewest de geschillenbeslechtsingsprocedure van artikel 10 van het Verdrag gestart. Deze procedure voorziet in een onderhandelingstermijn van zes maanden, die op 22 november 2012 was verlopen. De volgende, door Vlaanderen te nemen stap, zou arbitrage zijn. De Vlaamse delegatie was verheugd over het besluit in het regeerakkoord en heeft Nederland tot eind 2012 de tijd gegeven voor een overzicht van de door de regering ter zake concreet te nemen stappen. Met het oog hierop heb ik een brief aan de Vlaamse minister-president geschreven (zie bijlage). Op basis daarvan zal Vlaanderen besluiten of tot arbitrage zal worden overgegaan.

Financiën

Gezien de vertraging in de uitvoering van het pakket maatregelen zal ik met de provincie Zeeland overleggen in hoeverre een herijking (qua tijd en verdeling over de kostenposten) van de oorspronkelijke meerjarenkostenraming van het natuurpakket Westerschelde noodzakelijk is, in het bijzonder de kosten van ontpoldering van de Hedwigepolder. Ik wil met de provincie Zeeland voor 1 februari a.s. tot overeenstemming komen. Uitgangspunt is de meerjarenkostenraming van het totale maatregelenpakket 'natuurherstel Westerschelde' met een taakstellend budget van € 155 miljoen, welke voor het laatst is vastgesteld in 2010. Binnen deze afspraken tussen het rijk en de provincie Zeeland en bijbehorend financieel kader was voor de ontpoldering van de Hedwigepolder en aanpalende activiteiten/werkzaamheden (Sieperdaschor en landbouwflankerende maatregelen) een bedrag begroot van ca. € 60 miljoen. Deze middelen zijn nog steeds beschikbaar op de begroting van het Ministerie van Economische Zaken. In het Scheldeverdrag staat dat het Vlaams Gewest zich verantwoordelijk stelt voor de inrichting van de Hedwigepolder. In het Memorandum van Overeenstemming tussen het Vlaams Gewest en Nederland van 11 maart 2005 staat betreffende dit punt dat het Vlaams Gewest de verlegging van de Deltadijk en de estuariene natuurinrichting –om niet- uitvoert en de grondverwerving

financiert. Deze laatst genoemde investering kan beschouwd worden als extra bijdrage ten bate van de provincie Zeeland. In overleg met het rijk heeft de provincie Zeeland vervolgens besloten deze in te zetten voor de verdubbeling van de Sloeweg op Walcheren, alsmede voor de Tractaatweg, welke is gelegen tussen de havens van Terneuzen en Gent.

Ter dekking van het laatste alternatief voor ontpoldering van de Hedwigepolder van het vorige kabinet was destijds, naast het grond-voorgrond principe, op landelijk niveau ook voorzien in de reservering van een beperkt aantal hectares BBL-bezit (vrije ruilgronden) dat middels verkoop verzilverd kon worden. Deze opbrengst uit de verkoop van gronden maakte geen onderdeel uit van de dekking van het oorspronkelijke plan voor volledige ontpoldering van de Hedwigepolder, waar we met het kabinetsbesluit naar terugkeren.

(w.g.) Sharon A.M. Dijkma
Staatssecretaris van Economische Zaken

Bijlagen:

1. Gedetailleerde planning (stroomschema) ontpoldering Hedwigepolder
2. Brief aan minister-president Peeters van het Vlaamse Gewest
3. Brief aan de Europese Commissie (vertrouwelijk ter inzage)
4. Brief aan de provincie Zeeland